

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

 Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

01 вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ
«ЛАТИНСЬКА МОВА»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

2024

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 10 від 27 червня 2024 року).

Розробники:

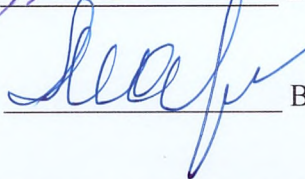
ст. викладач кафедри Любов Нетребчук
ст. викладач кафедри Тетяна Самойленко
доц. Нагачевська Світлана Анатоліївна
ст. викладач Пислар Тетяна Петрівна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії, біоетики та іноземних мов
Протокол № 1 від 26.08.2024 р.

Завідувач кафедри

 Володимир ХАНЖИ

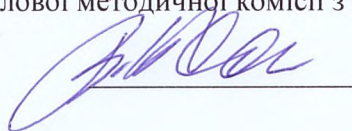
Погоджено із гарантом ОПП

 Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з гуманітарних дисциплін
ОНМедУ

Протокол №1 від 27.08.2024 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з гуманітарних дисциплін ОНМедУ

 Володимир ХАНЖИ

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: Кредитів: 3 Годин: 90 Змістових модулів: 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» Спеціальність 222 «Медицина» Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Денна форма навчання</i>
		<i>Обов'язкова дисципліна</i>
		<i>Рік підготовки: 1</i>
		<i>Семестр I</i>
		<i>Лекції (0 год.)</i>
		<i>Семінарські (0 год.)</i>
		<i>Практичні (60 год.)</i>
		<i>Лабораторні (0 год.)</i>
		<i>Самостійна робота (30 год.)</i>
<i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i>		
<i>Форма підсумкового контролю – диференційний. залік</i>		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: засвоєння нормативної граматики латинської мови і базової лексики, яка необхідна для роботи за спеціальністю «Медицина», грамотне використання греко-латинських анатомо-гістологічних, фармацевтичних та клінічних термінів в практичній діяльності фахівця.

Завдання:

1. Засвоєння базових знань (орфографії, фонетики, морфології, нормативної граматики, елементів синтаксису латинської мови, засвоєння лексичного субстрату давньогрецької мови) з медичної та фармацевтичної термінології з перспективою їх подальшого використання у професійній діяльності.

2. Формування навичок перекладання з латинської мови українською та з української на латинську медичних термінів.

3. Здатність свідомо та грамотно користуватися сучасною латинською міжнародною термінологією.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

• **Інтегральна компетентність**

Здатність розв'язувати типові та складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії

• **Загальних (ЗК):**

ЗК3 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4 – Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК9 – Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК11 – Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК15 – Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- **Спеціальних (СК):**

СК1 – Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

СК3 – Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

СК16 – Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.

СК21 – Здатність зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

СК25 – Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

СК28 – Здатність до застосування фундаментальних біомедичних знань на рівні достатньому для виконання професійних задач у сфері охорони здоров'я.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1 - Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН2 - Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН27 - Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проєктів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- Правила вимови латинських голосних та приголосних, особливості читання буквосполучень, правила наголосу.
- Лексичний мінімум з анатомічної, клінічної та фармацевтичної термінології.
- Закономірності структури анатомо-гістологічних термінів.
- Особливості іменників III відміни.
- Шляхи утворення медичних термінів.
- Поширені словотворчі елементи в медичній термінології.
- Граматичну структуру рецептів.

Вміти:

- Перекладати медичні терміни в однині та множині з української мови на латинську та навпаки.
- Утворювати клінічні терміни із заданим значенням.
- Перекладати діагнози.
- Вміти виділяти в назвах лікарських препаратів частотні відрізки, визначати їхню інформативність.
- Перекладати фармацевтичні терміни з української мови на латинську та навпаки.
- Оформляти грамотно латинську частину рецепта.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Анатомічна термінологія

Тема 1. Латинський алфавіт. Коротка історія розвитку латинської мови. Вимова голосних та приголосних. Дифтонги та диграфи. Буквосполучення. Довгота та короткість голосних. Наголос. Особливості наголосу у словах грецького походження.

Назви та написання букв латинського алфавіту. Опанування основних фонетичних правил вимови голосних, приголосних, дифтонгів та диграфів. Визначення довготи та короткості голосних, довгі та короткі суфікси іменників і прикметників. Правила наголосу у латинській мові. Особливості наголосу у словах грецького походження.

Тема 2. Іменник. Граматичні категорії іменника. Словникова форма. Визначення основи та роду. Відміни іменників. Неузгоджене означення.

Граматичні категорії іменника, визначення роду, відміни та основи. Словникова форма. Відмінювання іменників. Визначення роду іменників за закінченнями. Модель термінів з неузгодженим означенням.

Тема 3. Прикметник. Граматичні категорії прикметника. Дві групи прикметників. Відмінювання прикметників. Алгоритм узгодження прикметника з іменником.

Граматичні категорії прикметника. Дві групи прикметників в латинській мові. Визначення основи та відмінювання. Узгодження прикметників I і II групи з іменниками. Місце прикметника у багатослівному терміні. Переклад термінів з узгодженим означенням.

Тема 4. Морфологічна і синтаксична структура дво- і кількаслівного анатомічного терміна з різними типами означень.

Особливості структури двослівних та багатослівних анатомо-гістологічних термінів. Схеми термінів. Переклад термінів з узгодженим та неузгодженим означенням.

Тема 5. Ступені порівняння прикметників. Прикметники вищого ступеню. Ступені порівняння, утворені від різних основ. Неповні ступені порівняння. Відмінювання прикметників у вищому ступені.

Утворення вищого ступеню порівняння прикметників. Відмінювання прикметників у вищому ступені, узгодження з іменниками. Утворення ступенів порівняння прикметників від різних основ. Переклад термінів із прикметниками у вищому ступені порівняння.

Тема 6. Найвищий ступінь прикметників. Узгодження прикметників найвищого ступеня з іменниками.

Утворення найвищого ступеню порівняння прикметників. Відмінювання прикметників у найвищому ступені, узгодження з іменниками. Утворення ступенів порівняння прикметників від різних основ. Переклад термінів із прикметниками у найвищому ступені порівняння.

Тема 7. Jusjurandum. Іменники III відміни. Типи відмінювання іменників III відміни. Характерні ознаки іменників чоловічого роду. Винятки з правила про рід. Назви м'язів.

Вивчення Клятви Гіппократа – Jusjurandum. Особливості іменників III відміни. Словникова форма, визначення основи. Характерні закінчення іменників чоловічого роду. Винятки. Структура термінів, що містять назви м'язів за функцією. Засвоєння лексичного мінімуму.

Тема 8. Іменники III відміни жіночого роду. Винятки з правила про рід. Суфікси іменників жіночого роду.

Характерні закінчення іменників жіночого роду. Винятки. Узгодження прикметників з іменниками жіночого роду та відмінювання. Засвоєння лексичного мінімуму. Переклад анатомічних термінів з іменниками III відміни з латинської мови на українську та навпаки.

Тема 9. Іменники III відміни середнього роду. Винятки з правила про рід. Узгодження прикметників з іменниками середнього роду.

Характерні закінчення іменників середнього роду. Винятки. Узгодження прикметників з іменниками середнього роду та відмінювання. Засвоєння лексичного мінімуму. Переклад анатомічних термінів з іменниками III відміни з латинської мови на українську та навпаки.

Тема 10. Називний відмінок множини іменників та прикметників.

Закінчення називного відмінку множини іменників та прикметників. Утворення форм називного відмінку множини іменників та прикметників. Переклад термінів з латинської мови на українську та навпаки.

Тема 11. Родовий відмінок множини іменників та прикметників I, II, IV, V відмін.

Закінчення родового відмінку множини іменників та прикметників I, II, IV, V відмін. Утворення форм родового відмінку множини іменників та прикметників. Переклад

термінів з латинської мови на українську та навпаки.

Тема 12. Родовий відмінок множини іменників та прикметників III відміни.

Закінчення родового відмінку множини іменників та прикметників III відміни. Утворення форм родового відмінку множини іменників та прикметників. Переклад термінів з латинської мови на українську та навпаки.

Тема 13. Переклад анатомічних термінів в однині та множині. Систематизація вивчення змістового модулю 1.

Закріплення та узагальнення граматичного та лексичного матеріалу щодо множини іменників та прикметників. Переклад анатомічних термінів в однині та множині з латинської мови на українську і навпаки.

Змістовий модуль 2. Клінічна термінологія

Тема 14. Афоризми. Терміноутворення. Суфіксація. Частотні латинські та грецькі суфікси іменників і прикметників.

Вивчення латинських крилатих висловів. Вступ до клінічної термінології. Основні способи словотворення в клінічній термінології: афіксальні, осново складання тощо. Суфіксація як афіксальний спосіб словотворення. Частотні латинські та грецькі суфікси іменників і прикметників. Утворення іменників та прикметників за допомогою суфіксів. Пояснення значення слів. Лексичний мінімум простих клінічних термінів. Переклад клінічних термінів з латинської мови на українську і навпаки.

Тема 15. Структура клінічних термінів. Греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла.

Структура клінічних термінів – складних слів. Інтерфікси. Лексичний мінімум: греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла. Пояснення значення клінічних термінів. Утворення клінічних термінів за відповідним значенням.

Тема 16. Греко-латинські дублетні позначення органів, тканин; терміноелементи, що означають патологічні відхилення органів, види оперативних втручань. Суфікси в клінічній термінології.

Суфікси в клінічній термінології: -osis, -iasis, -ismus, -itis, -oma. Лексичний мінімум: греко-латинські дублетні позначення органів, тканин; терміноелементи, що означають патологічні відхилення органів, види оперативних втручань. Пояснення значення клінічних термінів. Утворення клінічних термінів за допомогою суфіксів, за поданим значенням.

Тема 17. Утворення клінічних термінів за допомогою префіксів. Частотні грецько-латинські префікси.

Утворення клінічних термінів за допомогою префіксів. Частотні грецько-латинські префікси та їхні прямі та непрямі значення. Ознайомлення з прикладами вживання префіксів в клінічних термінах. Аналіз термінів.

Тема 18. Греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла, тканини, секретів, статі, віку.

Лексичний мінімум: греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла, тканини, секретів, статі, віку. Особливості вживання деяких терміноелементів. Пояснення значення клінічних термінів. Утворення клінічних термінів за відповідним значенням.

Тема 19. Терміноелементи, які означають різні фізичні якості, відношення та інші ознаки.

Лексичний мінімум: терміноелементи, які означають різні фізичні якості, відношення та інші ознаки. Особливості вживання деяких терміноелементів. Пояснення значення клінічних термінів. Утворення клінічних термінів за відповідним значенням.

Тема 20. Переклад діагнозів основних розділів медицини: терапія, хірургія, нервові хвороби та інші.

Вивчення спеціальних виразів, що вживаються в клінічній термінології. Зразки оформлення діагнозів, основні правила перекладу багатослівних клінічних термінів. Вироблення навичок перекладу діагнозів основних розділів медицини.

Тема 21. Систематизація вивчення змістового модулю 2.

Повторення лексичного матеріалу. Аналіз складних клінічних термінів. Утворення складних клінічних термінів. Переклад клінічних термінів з латинської мови на українську і навпаки. Переклад діагнозів основних розділів медицини.

Змістовий модуль 3. Фармацевтична термінологія.

Тема 22. Gaudeamus. Номенклатура лікарських засобів. Лікарські форми. Структура фармацевтичного терміна.

Обговорення, читання та вивчення студентського гімну Gaudeamus. Вступ у фармацевтичну термінологію. Значення частотних відрізків у назвах лікарських препаратів. Основні лікарські форми та назви частин рослин. Морфологічна та синтаксична структура фармацевтичного терміна. Переклад фармацевтичних термінів з латинської мови на українську і навпаки.

Тема 23. Дієслово. Граматичні категорії. Наказовий та умовний спосіб. Основні рецептурні формулювання. Дієслово “fio, fieri”.

Граматичні категорії дієслова. Визначення дієвідміни та основи. Словникова форма дієслова. Утворення форм Imperativus однини та множини. Утворення форм Coniunctivus однини та множини. Особливості вживання дієслова fio, fieri та в рецептурі. Основні рецептурні формулювання з дієсловами. Переклад фармацевтичних термінів з латинської мови на українську і навпаки.

Тема 24. Acc. iAbl. у рецептах. Прийменник. Прийменники у стандартних рецептурних виразах.

Вивчення закінчень знахідного та орудного відмінків в однині та множині. Особливості відмінювання грецьких та латинських іменників на -sis. Ознайомлення з найбільш поширеними прийменниками у фармацевтичній термінології та їх вживання з відповідними відмінками. Вивчення стандартних рецептурних виразів з прийменниками.

Тема 25. Структура рецепта. Правила оформлення латинської частини рецепта. Вживання Accusativus при виписуванні таблеток, супозиторій та плівок.

Вивчення структури рецепта. Основні граматичні правила та вимоги щодо оформлення латинської частини рецепта. Вживання Accusativus при прописуванні таблеток, свічок, крапель, очних плівок. Стандартні рецептурні вирази у простому та складному рецепті. Перелік додаткових написів в рецепті.

Тема 26. Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів, окислів, кислот.

Знайомство з латинськими назвами хімічних елементів, визначення роду та відміни. Граматична структура побудови назв хімічних сполук: кислот та оксидів. Основні суфікси прикметників в назвах органічних і неорганічних кислот. Переклад фармацевтичних термінів та рецептів з латинської мови на українську і навпаки.

Тема 27. Хімічна номенклатура. Назви солей.

Знайомство з латинськими назвами солей та складних ефірів. Основні суфікси в назвах аніонів солей. Особливості граматичної структури. Вживання назв солей у багатослівних фармацевтичних термінах. Переклад рецептів з латинської мови на українську і навпаки.

Тема 28. Найважливіші рецептурні скорочення. Виписування рецептів.

Основні правила скорочення у рецептах. Перелік найуживаніших рецептурних скорочень. Переклад латинської частини рецепта у скороченій формі.

Тема 29. Систематизація та узагальнення вивчення змістового модулю 3.

Закріплення та узагальнення граматичного та лексичного матеріалу. Морфологічна та синтаксична структура фармацевтичного терміна. Переклад фармацевтичних термінів з

латинської мови на українську і навпаки. Переклад рецептів з латинської мови на українську і навпаки.

Тема 30. Диференційний залік.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРЗ
Змістовий модуль 1. Анатомічна термінологія						
Тема 1. Латинський алфавіт. Коротка історія розвитку латинської мови. Вимова голосних та приголосних. Дифтонги та диграфи. Буквсполучення. Довгота та короткість голосних. Наголос. Особливості наголосу у словах грецького походження.	3	0	0	2	0	1
Тема 2. Іменник. Граматичні категорії іменника. Словникова форма. Визначення основи та роду. Відміни іменників. Неузгодже неозначення.	3	0	0	2	0	1
Тема 3. Прикметник. Граматичні категорії прикметника. Дві групи прикметників. Відмінювання прикметників. Узгодження прикметника з іменником.	3	0	0	2	0	1
Тема 4. Морфологічна і синтаксична структура дво- і кількаслівного анатомічного терміна з різними типами означень.	3	0	0	2	0	1
Тема 5. Ступені порівняння прикметників. Прикметники вищого ступеню. Ступені порівняння, утворені від різних основ. Неповні ступені порівняння. Відмінювання прикметників у вищому ступені.	3	0	0	2	0	1
Тема 6. Найвищий ступінь прикметників. Узгодження прикметників найвищого ступеня з іменниками.	3	0	0	2	0	1
Тема 7. <i>Jusjurandum</i> . Іменники III відміни. Типи відмінювання іменників III відміни. Характерні ознаки іменників чоловічого роду. Винятки з правила про рід. Назвим'язів.	3	0	0	2	0	1
Тема 8. Іменники III відміни жіночого роду. Винятки з правила про рід. Суфікси іменників жіночого роду.	3	0	0	2	0	1

Тема 9.Іменники III відміни середнього роду. Винятки з правила про рід. Узгодження прикметників з іменниками середнього роду.	3	0	0	2	0	1
Тема 10. Називний відмінок множини іменників та прикметників.	3	0	0	2	0	1
Тема 11. Родовий відмінок множини іменників та прикметників I, II, IV, V відмін.	3	0	0	2	0	1
Тема 12. Родовий відмінок множини іменників та прикметників III відміни.	3	0	0	2	0	1
Тема 13. Переклад анатомічних термінів в однині та множині. Систематизація вивчення змістового модулю 1.	3	0	0	2	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	39	0	0	26	0	13
Змістовий модуль 2. Клінічна термінологія						
Тема 14. <i>Афоризми.</i> Терміноутворення. Суфіксація. Частотні латинські та грецькі суфікси іменників і прикметників.	3	0	0	2	0	1
Тема 15. Структура клінічних термінів. Греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла.	3	0	0	2	0	1
Тема 16. Греко-латинські дублетні позначення органів, тканин; терміноелементи, що означають патологічні відхилення органів, види оперативних втручань. Суфікси в клінічній термінології.	3	0	0	2	0	1
Тема 17. Утворення клінічних термінів за допомогою префіксів. Частотні грецько-латинські префікси.	3	0	0	2	0	1
Тема 18. Греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла, тканини, секретів, статі, віку.	3	0	0	2	0	1
Тема 19. Терміноелементи, які означають різні фізичні якості, відношення та інші ознаки.	3	0	0	2	0	1
Тема 20.Переклад діагнозів основних розділів медицини: терапія, хірургія, нервові хвороби та інші.	3	0	0	2	0	1
Тема 21. Систематизація вивчення змістового модулю 2.	3	0	0	2	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	24	0	0	16	0	8

Змістовий модуль 3. Фармацевтична термінологія						
Тема 22. <i>Gaudeamus</i> . Номенклатура лікарських засобів. Лікарські форми. Структура фармацевтичного терміна.	3	0	0	2	0	1
Тема 23. Дієслово. Граматичні категорії. Наказовий та умовний спосіб. Основні рецептурні формулювання. Дієслово “ <i>fiō, fieri</i> ”.	3	0	0	2	0	1
Тема 24. <i>Acc.</i> і <i>Abl.</i> у рецептах. Прийменник. Прийменники у стандартних рецептурних виразах.	3	0	0	2	0	1
Тема 25. Структура рецепта. Правила оформлення латинської частини рецепта. Вживання <i>Accusativus</i> при виписуванні таблеток, супозиторій та плівок.	3	0	0	2	0	1
Тема 26. Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів, окислів, кислот.	3	0	0	2	0	1
Тема 27. Хімічна номенклатура. Назви солей.	3	0	0	2	0	1
Тема 28. Найважливіші рецептурні скорочення. Виписування рецептів.	3	0	0	2	0	1
Тема 29. Систематизація та узагальнення вивчення змістового модулю 3.	4	0	0	2	0	2
Тема 30. Диференційний залік	2	0	0	2	0	0
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	<i>27</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>18</i>	<i>0</i>	<i>9</i>
<i>Індивідуальні завдання</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Усього годин	90	0	0	60	0	30

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

Лекційні заняття не передбачені.

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кіл-сть годин
1.	Латинський алфавіт. Коротка історія розвитку латинської мови. Вимова голосних та приголосних. Дифтонги та диграфи . Буквосполучення. Довгота та короткість голосних. Наголос. Особливості наголосу у словах грецького походження.	2
2.	Іменник. Граматичні категорії іменника. Словникова форма. Визначення основи та роду. Відміни іменників. Неузгоджене означення.	2
3.	Прикметник. Граматичні категорії прикметника. Дві групи прикметників. Відмінювання прикметників. Узгодження прикметника з іменником.	2

	Структура багатослівних анатомічних термінів.	
4.	Морфологічна і синтаксична структура дво- і кількаслівного анатомічного терміна з різними типами означень.	2
5.	Ступені порівняння прикметників. Прикметники вищого ступеню. Ступені порівняння, утворені від різних основ. Неповні ступені порівняння. Відмінювання прикметників у вищому ступені.	2
6.	Найвищий ступінь прикметників. Узгодження прикметників найвищого ступеня з іменниками.	2
7.	Jusjurandum. Іменники III відміни чоловічого роду. Винятки з правила про рід. Назвим'язів.	2
8.	Іменники III відміни жіночого роду. Винятки з правила про рід. Суфікси іменників жіночого роду.	2
9.	Іменники III відміни середнього роду. Винятки з правила про рід.	2
10.	Називний відмінок множини іменників та прикметників.	2
11.	Родовий відмінок множини іменників та прикметників I, II, IV та V відмін.	2
12.	Родовий відмінок множини іменників та прикметників III відміни.	2
13.	Переклад анатомічних термінів в однині та множині. Систематизація вивчення змістового модулю 1.	2
14.	Афоризми. Терміноутворення. Суфіксація. Частотні латинські та грецькі суфікси іменників і прикметників.	2
15.	Структура клінічних термінів. Греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла.	2
16.	Греко-латинські дублетні позначення органів, тканин; терміноелементи, що означають патологічні відхилення органів, види оперативних втручань. Суфікси в клінічній термінології.	2
17.	Утворення клінічних термінів за допомогою префіксів.	2
18.	Греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла, тканини, секретів, статі, віку.	2
19.	Терміноелементи, які означають різні фізичні якості, відношення та інші ознаки.	2
20.	Переклад діагнозів основних розділів медицини: терапія, хірургія, нервові хвороби та інші.	2
21.	Систематизація вивчення змістового модулю 2.	2
22.	Gaudeamus. Номенклатура лікарських засобів. Лікарські форми. Структура фармацевтичного терміну.	2
23.	Дієслово. Граматичні категорії. Наказовий та умовний спосіб. Основні рецептурні формулювання. Дієслово "fio, fieri".	2
24.	Acc. et Abl. у рецептах. Прийменники у стандартних рецептурних виразах.	2
25.	Структура рецепта. Правила оформлення латинської частини рецепта. Вживання Accusativus при виписуванні таблеток, супозиторій та плівок.	2
26.	Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів, оксидів, кислот.	2
27.	Хімічна номенклатура. Назви солей.	2
28.	Найважливіші рецептурні скорочення. Виписування рецептів.	2
29.	Систематизація та узагальнення вивчення змістового модулю 3.	2
30.	Диференційний залік.	2
Разом		60

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань	Кіл-ть годин
1.	Тема 1. Підготовка до практичного заняття 1	1
2.	Тема 2. Підготовка до практичного заняття 2	1
3.	Тема 3. Підготовка до практичного заняття 3	1
4.	Тема 4. Підготовка до практичного заняття 4	1
5.	Тема 5. Підготовка до практичного заняття 5	1
6.	Тема 6. Підготовка до практичного заняття 6	1
7.	Тема 7. Підготовка до практичного заняття 7	1
8.	Тема 8. Підготовка до практичного заняття 8	1
9.	Тема 9. Підготовка до практичного заняття 10	1
10.	Тема 10. Підготовка до практичного заняття 11	1
11.	Тема 11. Підготовка до практичного заняття 12	1
12.	Тема 12. Підготовка до практичного заняття 13	1
13.	Тема 13. Підготовка до практичного заняття 14	1
14.	Тема 14. Підготовка до практичного заняття 15	1
15.	Тема 15. Підготовка до практичного заняття 16	1
16.	Тема 16. Підготовка до практичного заняття 17	1
17.	Тема 17. Підготовка до практичного заняття 18	1
18.	Тема 18. Підготовка до практичного заняття 19	1
19.	Тема 19. Підготовка до практичного заняття 20	1
20.	Тема 20. Підготовка до практичного заняття 21	1
21.	Тема 21. Підготовка до практичного заняття 22	1
22.	Тема 22. Підготовка до практичного заняття 23	1
23.	Тема 23. Підготовка до практичного заняття 24	1
24.	Тема 24. Підготовка до практичного заняття 25	1
25.	Тема 25. Підготовка до практичного заняття 26	1
26.	Тема 26. Підготовка до практичного заняття 27	1
27.	Тема 27. Підготовка до практичного заняття 28	1
28.	Тема 28. Підготовка до практичного заняття 29	1
29.	Підготовка до диференційного заліку	2
	Разом	30

7. Методи навчання

Практичні заняття:

Словесні: джерелом знання є усне або друковане слово (розповідь, бесіда, інструктаж, самостійна робота з підручником).

Практичні методи: Здобувачі освіти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії: вправи, виписування рецептів, переклад фармацевтичних текстів, тестові завдання.

Наочні методи: виконання наочних методів забезпечується використанням наочних засобів навчання підручник, дошка, таблиці, схеми.

Самостійна робота: самостійна робота з підручником, тестовими завданнями, методичними рекомендаціями.

8. Форми контролю та методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування, виконання практичних навичок, оцінювання активної роботи на занятті.

Підсумковий контроль: усний диференційний залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
    - методи: опитування граматичних правил утворення медичних термінів;
    - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
  2. Оцінка практичних навичок з теми заняття:
    - методи: оцінювання успішності практичних навичок вивчення кожної теми дисципліни
    - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач освіти вільно володіє загальними правилами утворення латинських номенклатурних анатомічних, гістологічних, клінічних та фармацевтичних термінів, вільно володіє необхідною лексикою, знає граматику оформлення латинської частини рецепта; бере активну участь в обговоренні теми заняття, впевнено демонструє практичні навички перекладу багатослівних медичних термінів латинською мовою, висловлює свою думку щодо змісту латинських афоризмів, демонструє творче мислення. Рівень компетентності високий, здатність до самостійного поповнення знань.
Добре «4»	Здобувач освіти добре володіє лексичним та граматичним матеріалом, бере участь в обговоренні теми заняття, демонструє практичні навички перекладу медичних термінів, морфемного аналізу та утворення клінічних термінів та перекладу рецептів латинською мовою з деякими помилками, висловлює свою думку щодо змісту латинських афоризмів. висловлює свою думку з теми заняття. Рівень компетентності достатній.
Задовільно «3»	Здобувач освіти недостатньо володіє лексичним та граматичним матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні теми заняття, практичні навички перекладу медичних термінів, морфемного аналізу та утворення клінічних термінів та переклад рецептів латинською мовою слабкі. Рівень компетентності середній, репродуктивний. Володіє знаннями для подолання допущених помилок.
Незадовільно «2»	Здобувач освіти не володіє лексичним та граматичним матеріалом, не володіє навичками перекладу медичних термінів та рецептів латинською мовою, не вміє утворювати клінічні терміни за заданим значенням, не знає частотні терміноелементи, словотворчі афікси, не бере участь в обговоренні теми заняття. Рівень компетентності низький.

Підсумковим контролем знань є диференційний залік. До складання диференційного заліку допускаються здобувачі освіти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, оцінені в середньому не нижче 3,00, і які не мають академічної заборгованості з дисципліни.

Диференційний залік проводиться шляхом усного опитування на останньому занятті за 4-бальною традиційною шкалою. З середнього поточного балу та оцінки за диференційний залік виводиться середнє арифметичне за дисципліну і конвертується в бали.

Оцінювання результатів навчання під час підсумкового контролю

Зміст оцінюваної діяльності	Кількість балів
Завдання 1. Переклад анатомічних термінів (4 терміна)	2
Завдання 2. Утворення клінічних термінів із заданим значенням (4 терміна)	1
Завдання 3. Переклад фармацевтичних термінів (4 терміни).	2

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти на диференційному заліку

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Виставляється здобувачу вищої освіти, який систематично працював протягом семестру, показав під час диференційного заліку глибокі знання лексичного та граматичного матеріалу, вміє успішно перекладати багатослівні медичні терміни, знає граматичну структуру багатослівних термінів, володіє навичками утворення клінічних термінів, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань; рівень компетентності – високий (творчий);
Добре «4»	Виставляється здобувачу вищої освіти, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання: переклад багатослівних анатомічних, фармацевтичних термінів, словотворення клінічних термінів, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поновлення у ході подальшого навчання та професійної діяльності; рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний)
Задовільно «3»	Виставляється здобувачу вищої освіти, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією: перекладає латинською мовою медичні терміни, допустив окремі помилки у відповідях на диференційному заліку, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених помилок під керівництвом науково-педагогічного працівника; рівень компетентності – середній (репродуктивний)
Незадовільно «2»	Виставляється здобувачу вищої освіти, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у перекладі на латинську мову багатослівних анатомічних, фармацевтичних термінів, не вміє утворювати клінічні терміни за заданим значенням, не знає частотні терміноелементи, словотворчі афікси, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи; рівень компетентності – низький (рецептивно-продуктивний)

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінка за дисципліну складається на 50% з оцінки за поточну успішність та на 50% з оцінки за диференційний залік.

Середній бал за дисципліну переводиться у національну оцінку та конвертується у

бали за багатобальною шкалою (200-бальною шкалою).

Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету програмою «Контингент» за формулою:

Середній бал успішності (поточної успішності з дисципліни) x 40

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

За *рейтинговою шкалою ECTS* оцінюються досягнення здобувачів освіти з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування, а саме:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів освіти
B	Наступні 25% здобувачів освіти
C	Наступні 30% здобувачів освіти
D	Наступні 25% здобувачів освіти
E	Наступні 10% здобувачів освіти

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус
- Методичні розробки до практичних занять
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації
- Електронний банк тестових завдань за підрозділами з дисципліни

Навчально-методична література:

1. Нетребчук Л.М., Самойленко Т.О., Копіца Є.П., Толкачова Н.Д. Латинська мова та медична термінологія: Навчальний посібник для студентів I і II курсів медичного та стоматологічного факультетів – Одеса : ОНМедУ, 2020. – 192 с.
2. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін. ; за ред. Л.Ю. Смольської. – 4-е вид. – К. : ВСВ «Медицина», 2019. – 472 с

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Написання букв алфавіту, дифтонгів, диграфів, буквосполучень та вимова.
2. Словникова форма іменника.
3. Визначення відміни іменників.
4. Знаходження основи іменників.
5. Родові закінчення прикметника та узгодження з іменником.
6. Переклад латинською мовою анатоμο-гістологічних термінів з лексикою різних відмін.
7. Структура термінів з неузгодженим і узгодженим означенням, багатослівні терміни.
8. Вищий та найвищий ступені порівняння прикметників.
9. Визначення іменників III відміни.
10. Типи відмінювання іменників III відміни, відмінювання, винятки.
11. Закінчення називного та родового відмінка іменників та прикметників.
12. Переклад анатоμο-гістологічних термінів в однині та множині.
13. Шляхи утворення клінічних термінів.
14. Поширені словотворчі елементи в клінічній термінології .

15. Значення та вживання латинських та грецьких суфіксів і префіксів.
16. Аналіз складних клінічних термінів.
17. Утворення клінічних термінів із заданим значенням.
18. Переклад діагнозів.
19. Частотні відрізки в назвах лікарських препаратів, їхнє значення.
20. Структура фармацевтичних термінів.
21. Рецепт, його структура, розгорнуті і скорочені прописи рецептів, латинська номенклатура лікарських форм, додаткові написи в рецептах.
22. Найуживаніші дієслівні форми у рецепті.
23. Вирази з прийменниками.
24. Хімічна номенклатура, назви хімічних елементів, кислот, солей, оксидів, складних ефірів.
25. Скорочення в рецептах та читання рецептурних скорочень.
26. Переклад фармацевтичних термінів з латинської мови на українську і навпаки.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Нетребчук Л.М., Самойленко Т.О., Копіца Є.П., Толкачова Н.Д. Латинська мова та медична термінологія: Навчальний посібник для студентів I і II курсів медичного та стоматологічного факультетів – Одеса : ОНМедУ, 2020. – 192 с.
2. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін. ; за ред. Л.Ю. Смольської. – 4-е вид. – К. : ВСВ «Медицина», 2019. – 472 с
3. Латинська мова та медична термінологія (практикум) / Кісельова О. Г., Лехніцька С. І., Шпинта Г. М. – К.: Книга-плюс, 2016 – 372 с.

Додаткова:

1. Анатомія людини: національний підручник: у 3 т. / В. Г. Черкасов, А. С. Головацький, М. Р. Сапін [та ін.]. – Вид. 4-те, доопрацьоване. – Вінниця: Нова Книга, 2015. – Том 1. – 363 с. : кольорові іл., табл.
2. Латинська мова для студентів стоматологічних факультетів = Lingua Latina ad usum stomatologiae studentium: підручник / О. М. Беляєва, В. Г. Синиця, Л. Ю. Смольська, М. І. Гуцол; за заг. ред. О. М. Беляєвої. – К. : ВСВ «Медицина», 2015. – 496 с.
3. Беляєва О. М. Латинсько-український тлумачний словник клінічних термінів / О. М. Беляєва. –К. : ВСВ «Медицина», 2016. –224 с.
4. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / Черкасов В. Г., Бобрик І. І., Гумінський Ю. Й., Ковальчук О. І. / За ред. В. Г. Черкасова. – Вінниця: Нова книга, 2010. – 392 с.
5. Фармацевтична енциклопедія / голова ред. ради та автор передмови В. П. Черних ; Нац. фармац. ун-т України. — 2-ге вид., переробл. і доповн. — Київ : МОРІОН, 2010. — 1632 с., 16 арк. іл.
6. Human Anatomy: Color Atlas and Textbook. – USA, 2008. – 429 p.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. Одеський національний медичний університет: <https://onmedu.edu.ua/>
2. Інформаційні матеріали для студентів: <http://www.info.odmu.edu.ua>